

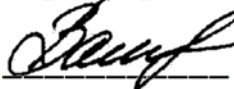
**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра іноземної філології та перекладу

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ВТЕІ КНТЕУ

 Н. Л. Замкова

30 10 2020

ФІЛОЛОГІЧНА ГЕРМЕНЕВТИКА

PHILOLOGICAL HERMENEUTICS

РОБОЧА ПРОГРАМА

Для всіх галузей знань і спеціальностей

Розробник: Гладьо С.В., к. філол. н., доцент

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри іноземної філології та перекладу 30.09.2020 р. пр. № 09; на засіданні вченої ради обліково-фінансового факультету 16.10.2020 р. пр. № 10 та засіданні вченої ради інституту 30.10.2020 р. пр. № 10.

Рецензенти: Терещенко Л.Я., к.філол.н., доцент
Маковецька І.В. – провідний експерт Відділу
зовнішньоекономічних зв'язків та перекладів Вінницької
торгово-промислової палати, м. Вінниця

Редактор: Фатєєва Т. Д.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.В.

Підп. до друку 16.11.2020 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 1,28.
Обл.-вид. арк. 0,95. Тираж 5. Зам. № 594.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.

Мета вивчення дисципліни.

Новітня концепція освіти XXI століття передбачає застосування сучасної парадигми теоретичних знань, передусім у сфері філософії освіти, лінгвістики, психології навчання, а також врахування інноваційних практичних тенденцій у дидактиці й методиці вищої школи. Формування сучасного професіонала вбачається неможливим без належного рівня володіння іноземними мовами, а також набуття системних знань у галузі лінгвістики, літератури, історії психології, лінгвометодології, які набувають практичної значущості у процесі професійної реалізації.

Основу програми з дисципліни «Філологічна герменевтика» становить принцип практичного оволодіння основними теоретичними положеннями герменевтики, лінгвістики, стилістики, семантики тексту, лінгвопрагматики, наратології, дискурсознавства, лінгвостилістики, інтерпретації тексту тощо. Головна увага приділяється формуванню, розвитку і закріпленню навичок експертного аналізу художнього тексту з урахуванням базових положень філологічної герменевтики (*hermeneia* гр. – наука про тлумачення) як науки, що розвинулася зі способу витлумачення старовинних, закритих, незрозумілих, так званих «герметичних» текстів до розуміння сучасного тексту через рефлексивно-аналітичне пізнання текстової дійсності.

Розробку програми здійснено на основі вимог ступеневої освіти та положень діалогічної освітньої концепції, яка передбачає рівномірну і рівноправну взаємодію всіх учасників навчального процесу, а також взаємну обумовленість і багатоманітні динамічні зв'язки всіх компонентів навчально-методичної системи між собою.

Дисципліна «Філологічна герменевтика» належить до вибіркових дисциплін, але її контент сприяє професійному й особистісному розвитку здобувача освіти, а міждисциплінарний характер забезпечується завдяки залученню теоретичного та прикладного доробку різноманітних філологічних дисциплін.

Об'єктом вивчення філологічної герменевтики є цілісний текст художнього мовлення – художній твір.

Метою вивчення дисципліни є ознайомлення студентів із понятійним апаратом теорії тексту, відповідними проблемами, підходами та концепціями, що панують у сучасній лінгвістиці щодо вивчення тексту та процесами його адекватного розуміння.

Як наука про тлумачення текстів філологічна герменевтика виступає водночас методом універсального і тому вільного (творчого) аналізу тексту. В основі герменевтичного аналізу тексту лежить правило антиномії: об'єкт (текст) і його пояснення рефлексивно пов'язані один з одним, а тлумачення мимовільно впливає з самого тексту, є його продовженням та неодмінною функцією. Іншими словами, герменевтика виходить з двофокусного тлумачення об'єкту,

оскільки спирається на два підходи – теоцентричний і антропоцентричний. Зрозуміти текст означає опанувати його зміст, а, отже, – спроектувати досвід читача на зміст текстової дійсності таким чином, щоб поєднати суб'єктивне (читацьке) розуміння з суб'єктивним (авторським) досвідом, втіленим у текстову тканину і, таким чином, здійснити процес розумової діяльності над текстом.

Методологічною основою програми є розуміння мови як суспільного феномена, що існує у свідомості мовця у вигляді системи лінгвальних та екстралінгвальних елементів і породжує інтенційно-релевантні висловлювання на базі відповідних функціонально-семантичних, словотворчих, лексико-граматичних і семантико-синтаксичних моделей.

Методика вивчення дисципліни ґрунтується на єдності лекційних та практичних занять, які передбачають формування лінгвістичної, комунікативної, літературознавчої та лінгвокраїнознавчої компетенцій. У програмі передбачено самостійну роботу студентів, яка спрямована на формування автолінгводидактичних умінь і навичок, результатом яких стають сформовані навички самостійного виконання літературно-критичного огляду теоретичних здобутків та стилістико-інтерпретаційного аналізу фактичного матеріалу як усного формату, так й у вигляді письмового есе. Виконання подібної мовної та мовленнєвої діяльності передбачає обізнаність методами дослідження тексту (контекстуально-інтерпретаційний метод, методика діалогічної інтерпретації тексту, нарративний аналіз, метод когнітивного картування, метод атрибуції (авторизації), що, в свою чергу, потребує вияву філологічних здібностей, прояву індивідуального обґрунтованого розуміння текстового простору та надання обґрунтованих оцінних суджень щодо об'єктів, учасників, подій та ситуацій текстової дійсності.

Результати вивчення навчальної дисципліни, її місце в освітньому процесі.

Результатом вивчення навчальної дисципліни «Філологічна герменевтика» є формування комплексу компетентностей. Теоретичними засадами для їх формування стає розуміння мовленнєвої компетенції як вміння мовця в автоматизованому режимі користуватися в мовленнєвій діяльності можливостями мовної системи, здатність адекватно використовувати мову в різних соціально-детермінованих ситуаціях спілкування, що зумовлює розширення у матеріалі навчального курсу обсягу інформації екстралінгвістичного характеру, який має культурологічну цінність.

Фахові компетентності здобувачів з навчальної дисципліни «Філологічна герменевтика»:

- Здатність здійснювати читацьку рефлексію, тобто здійснювати певну діяльність, спрямовану на пізнання, розуміння та опанування текстової дійсності.
- Здатність впізнавати, досліджувати та декодувати прихований смисл художнього тексту.

- Здатність аналізувати, коментувати та пояснювати структурно-семантичні, лінгвально-прагматичні, когнітивно-стилістичні та естетично-цінні властивості художнього твору.
- Здатність розуміти герменевтичну ситуацію, давати характеристику учасників ситуації, вибору пластів розуміння та типу розуміння.

Очікувані результати навчання:

- Фахово працювати з художнім текстом, знати основні поняття, що застосовуються при дослідженні художнього тексту, розуміти причини розмаїття тлумачення тексту та джерела створення його образності.
- Розуміти контекстуальну валентність лексико-семантичних одиниць, вміти адекватно перекладати полісемічні явища, враховувати множинність смислів, індивідуальність цільової аудиторії.
- Фахово інтерпретувати підтекстовий пласт, а саме вміти впізнавати текстові елементи (імплікати), що несуть прихований смисл і можуть бути розшифровані за допомогою знань лінгво-культурологічного, соціального, комунікативно-функціонального, історичного, етнічного та іншого характеру сформованість навичок роботи з певними текстовими елементами, що несуть специфічне образне навантаження у процесі інтерпретації тексту.
- Пояснювати різницю між схемами дій при розумінні тексту, їх роль та функції у тлумаченні текстового простору.
- Розумітися на ключових герменевтичних понять у вітчизняній та зарубіжних студіях.
- Розкривати внутрішні і зовнішні текстові компоненти, що вказують на герменевтичну ситуацію.
- Визначати критерії індивідуалізації та встановлювати її прояв у конкретному художньому тексті.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна пов'язана з вивченням таких професійних курсів як «Методологія і організація наукових досліджень», «Сучасні лінгвістичні теорії», «Жанрові теорії перекладу», «Інтерпретація художнього тексту».

Критерії оцінювання результатів навчання.

Рівні компетентності	За шкалою КНТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Результат виконання екзаменаційних завдань оцінюється з урахуванням результатів у співвідношенні 80:20, де 80 – максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, 20 – результат поточної успішності відповідно до шкали переводу поточної роботи для врахування її при підсумковій оцінці.

Якщо здобувач освіти упродовж семестру навчання набрав 75 балів та (або) більше, оцінка за екзамен йому може бути виставлена за результатом поточної успішності

Обсяг дисципліни в кредитах та його розподіл (тематичний план).

Назва теми	Кількість годин			Форми контролю	
	Усього годин / кредитів	з них			
		лекції	практичні (лабораторні)	самостійна робота студентів	
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Завдання, методи та цілі філологічної герменевтики	26	4	6	16	
1.1.Витоки філологічної герменевтики.	4	2		2	yo
1.2.Міждисциплінарний характер герменевтики.	4	2		2	p
1.3.Основи герменевтичної діяльності.	4		2	2	із, yo, пз, p
1.4.Субстанціальність герменевтичної діяльності.	6		2	4	із, yo, пз, p
1.5.Субстанціальність vs процесуальність.	8		2	6	із, yo, пз, p
Тема 2. Основні складові субстанції розуміння	26	4	6	16	
2.1.Значення vs смисл.	4	2		2	yo
2.2.Рефлексія у процесі розуміння.	4	2		2	yo
2.3.Модель рефлексії.	4		2	2	yo, к, п, т
2.4. Текстобудова.	6		2	4	yo, к, п, т
2.5.Іншопольтурні смисли в змісті.	8		2	6	yo, к, п, т
Тема 3. Сутність і походження смислів	26	4	6	16	
3.1.Мисленнєві операції в герменевтиці	4	2		2	yo
3.2.Типологія смислів	4	2		2	yo
3.3.Пропозиційна репрезентація знань	4		2	2	пз, к
3.4.Сенс vs зміст	6		2	4	пз, к
3.5.Рівнева організація сенсу	8		2	6	p
Тема 4. Смысловое багатство тексту	24	4	4	16	
4.1.Дискурсивноцентричність герменевтики.	6	2		4	yo
4.2.Структурна організація смислів.	6	2		4	yo
4.3.Аксіологія смислів.	6		2	4	yo, із, p, п

1	2	3	4	5	6
4.3.Аксіологія смислів.	6		2	4	уо, із, р, п
Тема 5. Процесуальна сторона розуміння тексту	26	6	4	16	
5.1.Мовна особистість у процесі розуміння тексту.	4	2		2	т
5.2.Рівні мовної особистості.	4	2		2	уо
5.3.Когнітивні процеси у розумінні тексту.	4	2		2	т
5.4.Мовна особистість і типи розуміння.	6		2	4	пз, із
5.5.Тип тексту і герменевтичний аналіз.	8		2	6	пз, к
Тема 6. Схеми діяльності у процесі розуміння тексту	26	6	4	16	
6.1. Схема дії при розумінні тексту.	4	2		2	пз
6.2. Поняття схемоутворюючої рефлексії.	4	2		2	п
6.3. Фіксація схемоутворюючої рефлексії.	4	2		2	т
6.4. Схеми дії та субстанціональність	6		2	4	пз, із, п, т
6.5. Рецептивні механізми сприйняття тексту.	8		2	6	пз, із, п, т
Тема 7. Визначення способу читання у конкретних герменевтичних ситуаціях	26	6	4	16	
7.1.Поняття експектації в гермневтиці.	4	2		2	уо
7.2.Індивідуалізація в сприйманні тексту.	4	2		2	т
7.3.Критерії індивідуалізації.	4	2		2	п
7.4.Індивідуалізація та образ автора.	6		2	4	уо, к, р, із
7.5.Лінгвістика vs герменевтика: шляхи розвитку.	8		2	6	уо, к, р, із
Разом	180/6	34	34	112	
Підсумковий контроль – екзамен					

Примітка:

уо – усне опитування;

пз– письмове завдання;

т – тестування;

р – реферативне повідомлення;

із – індивідуальне завдання;

п – проект;

к – кейс.

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Зміст дисципліни (теми програми).

Тема 1. Завдання, методи та цілі філологічної герменевтики

Основні європейські та вітчизняні школи герменевтики. Традиційна (біблейська) герменевтика, філософська герменевтика, філологічна герменевтика. Філософія Ф. Шлейєрмахера, В. Дильтея, Є. Гусерля. Х.Г.Гадамер, М. Хайдеггер, П. Рікер як представники сучасного філософського підходу до герменевтики. Філологічна герменевтика як мистецтво. Герменевтика та феноменологія. Герменевтика та теорія читацької рефлексії (Reader Response Theory). Філологічна герменевтика як діяльність. В. Ізер, С. Фіш, Е.Д. Хірш, Е. Бетті. М. Ландман.

Соціально-пізнавальний сенс філологічної герменевтики. Розуміння тексту як предмету філологічної герменевтики. Позиції у герменевтичній діяльності. Вихід в рефлексивну позицію у зв'язку з практичною діяльністю. Субстанціальні сторона розуміння тексту. Поняття субстанціальності і процесуальності. Смилова субстанція розуміння. Розвинена людська суб'єктивність.

Тема 2. Основні складові субстанції розуміння

Значення й смисл від Аристотеля до Гайдеггера. Семантичний трикутник Г.Фреге. Диференціація і розуміння понять значення та смислу. Онтологія рефлексії як єдності свідомості, мислення, діяльності та особистості. Модель рефлексії та її складові. Розуміння та рефлексія. Інтерпретація і рефлексія. Ноєма, концепт, схемата, гештальт, фрейм. Мнемо-одиниця, мнемо-паттерн.

Засоби текстобудови як складова предметного аспекту розуміння. Метаодиниці субстанції розуміння. Процес смислопобудови vs модель смислопобудови. Способи розуміння. Процес змістоутворення при сприйнятті культурологічної складової тексту. Специфіка втілення у текст іншокультурних смислів.

Тема 3. Сутність і походження смислів

Історичне, групове, індивідуальне в розумінні тексту. Герменевтичний досвід та мисленнєві операції. Герменевтично-лінгвістичні пошуки та моделювання мовної особистості. Когнітивний підхід до вивчення тексту. Текст як структура репрезентації знань. Герменевтичні функції змісту в рамках пропозиції. Розуміння змісту у форматах словосполучення, речення, абзацу, надфразної єдності.

Людина в світі смислів. Смисл та сенс. Раціональні визначення сенсу. Позиції старого раціоналізму при визначенні сенсу. Сенс як цінність. Умови появи сенсу. Відмінність сенсу від змісту.

Проблема значення. Значення і смисл. Проблема контексту. Імплицитний план тексту. Типологія смислу: Д. Вандервекен, Р. Джекендоф, Дж. Лайонз, Дж. Андерсон, М. Форрестер, Ж. Делез. Відмінність сенсу від деяких інших конструктів. Рівні організованості сенсу. Від сенсу слова до сенсу тексту.

Тема 4. Смислове багатство тексту

Hermeneia (інтерпретація) vs. hermeneia (значущий дискурс). Теологічна та філологічна герменевтика. Ю. Габермас: філософський дискурс модерну. Герменевтика, інтерпретація та стилістичний аналіз. Метафора як інструмент герменевтики. Ризики та можливості герменевтичної інтерпретації. Структурна організація смислів. Множинність смислів у тексті.

Можливі класифікації смислів. Ціннісно-тематичний принцип класифікацій. Принцип класифікації смислів згідно з думко-утворюючою діяльністю. Мир смислів і мета-смислів як простір значущих переживань. Переживання приватних смислів. Переживання категоризованих смислів. Переживання смислів і мета-смислів як рух до ідеї. Розуміння – смисл – розуміння.

Тема 5. Процесуальна сторона розуміння тексту

Структура мовної особистості. Типологія розуміння: традиції, еволюція концепцій, проблеми.

Три типи розуміння тексту за Г.І. Богіним. Рівні мовної особистості та їх співвіднесеність з типами розуміння тексту. Діяльність мовної особистості при різних типах розуміння: семантизуючому, когнітивному та смислотворчому.

Принципи побудови тексту як матеріалу для дій мовної особистості при різних типах розуміння. Характеристика текстів для смислотворчого розуміння. Герменевтико-стилістичний аналіз художнього тексту.

Тема 6. Схеми діяльності у процесі розуміння тексту

Процес розуміння тексту як дія за схемами. Типологія схем. Принципи їх побудови. Поняття «схема дії при розумінні тексту». Характер процесу побудови схеми. Поняття «схемоутворююча рефлексія», її місце у системі мисленнєвої діяльності. Типі фіксації схемоутворюючої рефлексії. Мета-одиниці, характерні для різних типів фіксації схемоутворюючої рефлексії. Помилки та виклики рефлексивної діяльності.

Схеми дії для актуалізації художньої ідеї. Схеми дії як засіб всебічного розуміння тексту. Індивідуальність суб'єкта в процесі схемоутворення для розуміння. Участь реципієнта у процесі створення мета-одиниць. Процес когнітивного розуміння. Процес смислоутворюючого розуміння.

Тема 7. Визначення способу читання в конкретних герменевтичних ситуаціях

Очікування (експектація) як одна з технік розуміння тексту. Очікування в парадигмі трьох типів розуміння: семантизуючому, когнітивному, смислоутворюючому. Індивідуація членування тексту як одна з технік його розуміння. Плюралізм ниток в індивідуаційних схемах.

Співвіднесення індивідуації з типологією тексту. Індивідуація за типом співвіднесеності сенсу і форми. Індивідуація за способом розкриття образу автора. Індивідуація за способом розгортання динамічної схеми змістоутворення. Критерії індивідуації. Контекстуальний аналіз. Лінгвістика vs герменевтика. Засоби дії при індивідуації: вибір жанру. Індивідуація за типом співвіднесення смислу та форми. Індивідуація у перспективі образу автора. Індивідуація за способом динамічного розгортання схеми смислоутворення. Мозаїка фіксації рефлексії. Контекстуальний аналіз. Етапи, фактори, практичне застосування. Лінгвістика vs герменевтика: аналітичне узагальнення.

Структура навчальної дисципліни

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год
1	2	3
Тема 1. Завдання, методи та цілі філологічної герменевтики		
<ul style="list-style-type: none"> - визначати напрями та етапи еволюції герменевтичних досліджень, концепції провідних науковців у галузі лінгвістики, філософії, психології та інтерпретації тексту; - здійснювати розгалужену типологію сучасних напрямів дослідження у герменевтиці; - розумітися на концепціях основних вітчизняних і зарубіжних герменевтичних шкіл, новітніх напрямів 	<p style="text-align: center;">Тема 1.1. Витоки філологічної герменевтики. Лекція № 1 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні європейські та вітчизняні школи герменевтики. 2. Традиційна (біблейська) герменевтика, філософська герменевтика, філологічна герменевтика. 3. Філософія Ф. Шлейєрмахера, В. Дильтея, Є. Гусерля. Х.Г.Гадамер, М. Хайдеггер, П. Рікер як представники сучасного філософського підходу до герменевтики. 	2
	<p style="text-align: center;">Тема 1.2. Міждисциплінарний характер герменевтики Лекція № 2 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Філологічна герменевтика як мистецтво. 2. Філологічна герменевтика як діяльність. В. Ізер, С.Фіш, Е.Д. Хірш, Е. Бетті. М. Ландман. 3. Герменевтика та феноменологія. 4. Герменевтика та теорія читацької рефлексії (Reader Response Theory). <p>Література: Основні: 1, 2, 3, 4, 5, 6. Додаткові: 7, 14, 15, 17, 18, 19, 34, 46, 47, 48, 50.</p>	2

європейських та світових студій.	Самостійна робота	16
	1. Опрацювання та доповнення матеріалу лекційного заняття. 2. Складання таблиці «Основні європейські та вітчизняні школи герменевтики». 3. Критичний аналіз останніх наукових публікацій із герменевтики: характеристика-ілюстрація. 4. Підготовка доповідей за питаннями практичного заняття: реферативні міні-повідомлення.	
	Тема 1.3. Основи герменевтичної діяльності Практичне заняття № 1	2
	1. Соціально-пізнавальний сенс філологічної герменевтики. 2. Розуміння тексту як предмету філологічної герменевтики. 3. Позиції у герменевтичній діяльності.	
	Тема 1.4. Субстанціальність герменевтичної діяльності Практичне заняття № 2	2
	1. Соціально-педагогічний сенс філологічної герменевтики. 2. Вихід у рефлексивну позицію у зв'язку з практичною діяльністю. 3. Субстанціальна сторона розуміння тексту. герменевтики	
	Тема 1.5. Субстанціальність vs процесуальність Практичне заняття № 3	2
	1. Поняття субстанціальності і процесуальності. 2. Смілова субстанція розуміння. 3. Розвинена людська суб'єктивність.	
Тема 2. Основні складові субстанції розуміння		
- володіти основним теоретико-методологічним апаратом сучасного мовознавства; розумітися на теорії смислу; - розумітися на основних поняттях лінгвістики тексту; пояснювати необхідність уведення до метамови герменевтики термінів «герменевтичний круг»,	Тема 2.1. Значення vs смисл. Лекція № 3 План лекції	2
	1. Значення й смисл від Аристотеля до Гайдеггера. 2. Семантичний трикутник Г.Фреге. 3. Диференціація і розуміння понять значення та смислу.	
	Тема 2.2.Рефлексія у процесі розуміння. Лекція № 4 План лекції	2
	1. Розуміння та рефлексія. 2. Ноема, концепт, схемата, гештальт, фрейм. 3. Мнемо-одиниця, мнемо-паттерн. Література: Основна: 1, 2, 3, 5, 4, 6. Додаткова: 14, 20, 27, 28, 35, 37, 45.	

<p>«герменевтичний трикутник», «ноема»;</p> <p>- використовувати герменевтичні техніки для інтерпретації різножанрових текстів; аналізувати тексти із використанням основних положень лінгвістики тексту, лінгвопрагматики, когнітивної лінгвістики.</p>	<p align="center">Самостійна робота</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання лекційного матеріалу та складання карти пам'яті «Основні поняття дисциплін, суміжних з дисципліною «Філологічна герменевтика». 2. Критичний аналіз типології мовленнєвих ситуацій на власних прикладах. 3. Кейс: практичний аналіз сучасного художнього тексту малої прозової форми з урахуванням типу перспектив у процесі його інтерпретації. 4. Підготовка доповідей за питаннями практичного заняття: характеристика-ілюстрація моделі рефлексії: проект. 	16
	<p align="center">Тема 2.3. Модель рефлексії. Практичне заняття № 4</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інтерпретація і рефлексія. 2. Онтологія рефлексії як єдності свідомості, мислення, діяльності та особистості. 2. Модель рефлексії та її складові. 	2
	<p align="center">Тема 2.4. Текстобудова. Практичне заняття № 5</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Засоби текстобудови як складова предметного аспекту розуміння. 2. Метаодиниці субстанції розуміння. 3. Процес смислопобудови vs модель смислопобудови. 	2
	<p align="center">Тема 2.5. Іншокультурні смисли в змісті Практичне заняття № 6</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Способи розуміння. 2. Процес змістоутворення при сприйнятті культурологічної складової тексту. 3. Специфіка втілення у текст іншокультурних смислів. 	2
Тема 3. Сутність і походження смислів		
<p>- визначати базові аспекти тлумачення тексту як вербального об'єкту крізь призму мовних процесів текстобудови;</p> <p>- характеризувати фактори, що впливають на розуміння тексту у ракурсі базових когнітивних механізмів породження і сприйняття</p>	<p align="center">Тема 3.1. Мисленнєві операції в герменевтиці. Лекція № 5 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історичне, групове, індивідуальне в розумінні тексту. 2. Герменевтичний досвід та мисленнєві операції. 3. Герменевтично-лінгвістичні пошуки та моделювання мовної особистості. 4. Когнітивний підхід до вивчення тексту. 	2
	<p align="center">Тема 3.2. Типологія смислів. Лекція № 6 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема значення. Значення і смисл. 2. Проблема контексту. 3. Імплицитний план тексту. 	2

художнього твору, включаючи конструювання можливих світів; - розрізняти типи знань, репрезентованих у тексті та виокремлювати текстові рівні з урахуванням технік розуміння тексту.	4. Типологія смислу: Д. Вандервекен, Р. Джекендоф, Дж. Лайонз, Дж. Андерсон, М. Форрестер, Ж. Делез. Література: Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6. Додаткова: 15, 16, 22, 34, 39, 50.	
	Самостійна робота 1. Опрацювання та доповнення лекційного матеріалу. 2. Реферативні повідомлення про видатних зарубіжних та вітчизняних мовознавців, які зробили вагомий внесок у вивчення тексту. 3. Складання таблиці «Основні парадигми вивчення тексту». 4. Роздум-есе «Роль антропоцентризму в парадигмі сучасного знання».	16
	Тема 3.3. Пропозиційна репрезентація знань. Практичне заняття № 7 1. Текст як структура репрезентації знань. 2. Герменевтичні функції змісту в рамках пропозиції. 3. Розуміння змісту у форматах словосполучення, речення, абзацу, надфразної єдності.	2
	Тема 3.4. Сенс vs зміст. Практичне заняття № 8 1. Людина в світі смислів. Смысл та сенс. Раціональні визначення сенсу. 2. Позиції старого раціоналізму при визначенні сенсу. 3. Сенс як цінність. Умови появи сенсу. Відмінність сенсу від змісту.	2
	Тема 3.5. Рівнева організація сенсу Практичне заняття № 9 1. Відмінність сенсу від деяких інших конструктивів. 2. Рівні організованості сенсу. 3. Від сенсу слова до сенсу тексту.	2
Тема 4. Смысловое багатство тексту		
- професійно тлумачити основоположні теоретичні засади герменевтики та інтерпретації як сучасних галузей мовознавства; розумітися на проблемах породження мовлення, сприйняття й розуміння мовлення та тексту з погляду	Тема 4.1. Дискурсивноцентричність герменевтики. Лекція № 7 План лекції 1. Hermeneia (інтерпретація) vs. hermeneia (значущий дискурс). 2. Теологічна та філологічна герменевтика. 3. Ю. Габермас: філософський дискурс модерну. 4. Герменевтика, інтерпретація та стилістичний аналіз.	2
	Тема 4.2. Структурна організація смислів. Лекція № 8 План лекції 1. Герменевтика, інтерпретація та стилістичний аналіз.	2

<p>сміслоутворюючих процесів;</p> <p>- транспонувати отримані знання на власні наукові дослідження в галузі філології; вміти інтерпретувати різножанрові англійські художні тексти в термінах семантико-стилістичного, концептуального та наративно-семіотичного аналізу.</p>	<p>2. Метафора як інструмент герменевтики. 3. Ризики та можливості герменевтичної інтерпретації. 4. Структурна організація смислів. Множинність смислів у тексті.</p> <p>Література: Основна: 1, 3, 4, 5, 6. Додаткова: 10, 17, 23, 32, 40.</p>	
	<p style="text-align: center;">Самостійна робота</p> <p>1. Опрацювання та доповнення матеріалу лекції. 2. Підготовка до практичного заняття: знайомство з роботами видатних дослідників тексту та дискурсу сучасності. 3. Складання таблиці «Еволюція методів розуміння та інтерпретації тексту» (реферативне повідомлення). 4. Практична робота з уривками художніх текстів: демонстрація рефлексивної та анти рефлексивної герменевтичної техніки. 5. Проект: «Складання інвентарю концептуальних метафор за типами та тематичними рубриками із прикладами з автентичних джерел».</p>	16
	<p style="text-align: center;">Тема 4.3. Аксиологія смислів. Практичне заняття № 10</p> <p>1. Можливі класифікації смислів. 2. Ціннісно-тематичний принцип класифікацій. 3. Принцип класифікації смислів згідно з думкоутворюючою діяльністю. 4. Мир смислів і мета-смислів як простір значущих переживань.</p>	2
	<p style="text-align: center;">Тема 4.4. Інтеріоризація смислів Практичне заняття № 11</p> <p>1. Переживання приватних смислів. 2. Переживання категоризованих смислів. 3. Переживання смислів і мета-смислів як рух до ідеї. 4. Розуміння – смисл – розуміння.</p>	2

Тема 5. Процесуальна сторона розуміння тексту		
<p>- володіти термінологією, розрізняти основні й додаткові категорії; визначати особливості мовної та мовленнєвої реалізації категоріальних ознак у тексті;</p> <p>- визначати співвідношення мови, мовлення та мови в дії; демонструвати практичні вміння аналізу категоріальних ознак тексту з погляду традиційної та когнітивної лінгвостилістики; визначати основні типи інформації, закладеної в текстову тканину;</p> <p>- володіти технікою визначення мовних одиниць, що актуалізують ту чи іншу категорію тексту.</p>	<p>Тема 5.1. Мовна особистість у процесі розуміння тексту. Лекція № 9 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура мовної особистості. 2. Типологія розуміння: традиції, еволюція концепцій, проблеми. 3. Три типи розуміння тексту за Г.І. Богіним. 	2
	<p>Тема 5.2. Рівні мовної особистості Лекція № 10 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Рівні мовної особистості. 2. Співвіднесеність мовної особистості з типами розуміння тексту. 3. Діяльність мовної особистості при різних типах розуміння. 	2
	<p>Тема 5.3. Когнітивні процеси у розумінні тексту Лекція № 11 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Семантизуюче розуміння та принципи побудови тексту. 2. Когнітивне розуміння та принципи побудови тексту. 3. Смыслотворче розуміння та принципи побудови тексту. <p>Література: Основна: 1, 3, 4, 5. Додаткова: 9, 18, 24, 30, 45.</p>	2
	<p>Самостійна робота</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Доповнення лекційного матеріалу. 2. Підготовка доповідей за питаннями практичного заняття. 3. Характеризація принципів побудови текстів у таблиці «Мовна особистість та типи розуміння тексту». 4. Кейс: Підготовка повідомлень про основні положення робіт Г.І. Богіна. 	16
	<p>Тема 5.4. Мовна особистість і типи розуміння Практичне заняття № 12</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Діяльність мовної особистості при різних типах розуміння: семантизуючому, когнітивному та смыслотворчому. 2. Принципи побудови тексту як матеріалу для дій мовної особистості при різних типах розуміння. 	2
<p>Тема 5.5. Тип тексту і герменевтичний аналіз Практичне заняття № 13</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика текстів для смыслотворчого розуміння. 2. Герменевтико-стилістичний аналіз художнього тексту. 	2	

Тема 6. Схеми діяльності у процесі розуміння тексту		
<ul style="list-style-type: none"> - здійснювати адекватні схеми дій для розуміння англомовного художнього тексту в межах його імплікативного прочитання; - правильно застосовувати, синтезуючи, різноманітні методики аналізу, в тому числі, концептуальний, семіотико-нарративний та герменевтико-стилістичний; - знаходити та розрізняти мовні одиниці, що слугують імплікатами створюють прихований шар текстової семантики; - розкривати тональність й атмосферу текстового світу за допомогою декодування семантичного наповнення одиниць тексту; розумітися на способах та формах мовлення текстових комунікантів; вміти пояснювати функціонування мовної системи із позицій філологічної герменевтики. 	Тема 6.1. Схеми дії при розумінні тексту Лекція № 12 План лекції	2
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Процес розуміння тексту як дія за схемами. 2. Типологія схем. Принципи їх побудови. 2. Поняття «схеми дії при розумінні тексту». 	
	Тема 6.2. Поняття схемоутворюючої рефлексії Лекція № 13 План лекції	2
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Характер процесу побудови схеми. 2. Поняття «схемоутворююча рефлексія». 3. Місце схемоутворюючої рефлексії в системі мисленнєвої діяльності. 	
	Тема 6.3. Фіксація системоутворюючої рефлексії Лекція № 14 План лекції	2
<ol style="list-style-type: none"> 1. Типи фіксації схемоутворюючої рефлексії. 2. Мета-одиниці, характерні для різних типів фіксації схемоутворюючої рефлексії. 3. Помилки та виклики рефлексивної діяльності. 		
	Література: Основна: 3, 4, 5, 6. Додаткова: 11, 19, 25, 41, 44.	
	Самостійна робота	16
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання наукових джерел, присвячених вивченню підтексту. 2. Практичне опрацювання семантики текстового фрагменту з метою виявлення етапів різних типів розуміння. 3. Складання таблиці «Основні прийоми висвітлення прихованої інформації». 4. Проект: Текст як приклад функціонування мовної системи з позицій всебічного розуміння тексту. 	
	Тема 6.4. Схеми дії та субстанціональність Практичне заняття № 14	2
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Схеми дії для актуалізації художньої ідеї. 2. Схеми дії як засіб всебічного розуміння тексту. 3. Індивідуальність суб'єкта в процесі схемоутворення для розуміння. 	
	Тема 6.5. Рецептивні механізми сприйняття тексту Практичне заняття № 15	2
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Участь реципієнта у процесі створення мета-одиниць. 2. Процес когнітивного розуміння. 3. Процес смислоутворюючого розуміння. 	

Тема 7. Визначення способу читання в конкретних герменевтичних ситуаціях		
<p>- впізнавати текстові елементи, що несуть прихований смисл і можуть бути розшифровані за допомогою знань лінгво-культурологічного, соціального, комунікативно-функціонального, історичного та етнічного характеру;</p> <p>- демонструвати сформованість навичок розкриття текстових елементів, що несуть специфічне образне навантаження у процесі інтерпретації тексту; знати різницю між експектацією та індивідуацією .</p>	<p>Тема 7.1. Поняття експектації в герменевтиці Лекція № 15 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Очікування як одна з технік розуміння тексту. 2. Експектація у семантизуючому розумінні. 3. Експектація у когнітивному розумінні. 4. Експектація у смислутворюючому розумінні. 	2
	<p>Тема 7.2. Індивідуалізація в сприйманні тексту Лекція № 16 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Індивідуація членування тексту як одна з технік його розуміння. 2. Плюралізм ниток в індивідуаційних схемах. 3. Співвіднесення індивідуації з типологією тексту. 4. Індивідуація за типом співвіднесеності сенсу і форми. 	2
	<p>Тема 7.3. Критерії індивідуалізації Лекція № 17 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Індивідуація за способом розкриття образу автора. 2. Індивідуація за способом розгортання динамічної схеми змістоутворення. 3. Критерії індивідуації. 	2
	<p>Література: Основна: 2, 3, 4, 5. Додаткова: 13, 21, 29, 31, 38, 42.</p>	
	<p>Самостійна робота</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання та доповнення матеріалу лекції. 2. Критичний аналіз останніх досягнень щодо поняття «очікування у термінах герменевтики»: реферативне міні-повідомлення. 3. Кейс «Індивідуація та конкретні дії реципієнта» (на конкретних мовних матеріалах). 4. Робота з художнім текстом: демонстрація техніки визначення експектації. 	16
	<p>Тема 7.4. Індивідуалізація та образ автора Практичне заняття № 16</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Засоби дії при індивідуації: вибір жанру. 2. Індивідуація за типом співвіднесення смислу та форми. 3. Індивідуація у перспективі образу автора. 4. Індивідуація за способом динамічного розгортання схеми смислоутворення. 	2

	<p align="center">Тема 7.5. Лінгвістика vs герменевтика: шляхи розвитку</p> <p align="center">Практичне заняття № 17</p> <p>1. Мозаїка фіксації рефлексії. 2. Контекстуальний аналіз. Етапи, фактори, практичне застосування. 3. Лінгвістика vs герменевтика: аналітичне узагальнення.</p>	2
ВСЬОГО:		180/6
Підсумковий контроль – екзамен		

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні джерела:

1. Богин Г.И. *Филологическая герменевтика*. Калинин:КГУ, 1982. 86 с.
2. Гладь С.В. *Інтерпретація англомовного художнього тексту: лінгвостилістичний аспект* = *Literary text interpretation: linguo-stylistic aspect* : навч. Посібник. Вінниця : Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2013. 260 с.
3. Григорьев Б.В. *Герменевтика и теория интерпретации*. Владивосток: Изд. ДВГУ, 2002. 146 с.
4. Kalaga T. *Literary Hermeneutics. From Methodology to Ontology*. Cambridge Scholars Publishing, 2015, 146 с.
5. Parret H. *Contexts of Understanding*. Amsterdam: Benjamins, 1980.
6. <https://www.tms.edu/m/tmsj14b.pdf>

Додаткові джерела:

7. Бетти Э. *Герменевтика как общая методология наук о духе*. М.: «Канон+» РООИ «Реабилитация», 2011. 144 с.
8. Богачов А. Герменевтичний підхід у філософії. *Філософська думка*. 2013. №5. С.41-50.
9. Богин Г.И. *Типология понимания текста*. Калинин: ТГУ, 1986. 86 с.
10. Богин Г.И. Филологическая герменевтика как деятельность / Г.И. Богин // *Язык, культура и социум в гуманитарной парадигме*. – М. - Тверь, 1999. – С. 62 –67.
11. Богин Г.И. Слово – кирпичик содержания, слово – носитель смысла. *Методы активизации учебного процесса и практической подготовки студентов в современных условиях*. Тверь: С.Х. академия, 2000. С. 208 -211.
12. Богин Г.И. Пространство смыслов как игровой потенциал. *Философия языка: в границах и вне границ*. Вып. 3-4. Харьков: Око, 1999. С. 225-254.
13. Богин Г.И. Техники понимания – общелингвистическая и общефилологическая проблема. *Веснік Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта*. Серія 1, номер 3 (5), 2000. С. 118 -125.
14. Гадамер Х.-Г. *Истина и метод: Основы философской герменевтики*. Пер. с нем.; общ. ред. и вступ. ст. Б. Н. Бессонова. М.: Прогресс, 1988. 704 с.
15. Дильтей В. Наброски к критике исторического разума. *Вопросы философии*. М., 1988. №4. С. 138-159.
16. Кебуладзе В. Феноменологія і герменевтика у структурі філософської і гуманітарної освіти. *Філософська думка*. 2013. №5. С.51-59.
17. Рикер П. *Герменевтика и психоанализ*. М.: Искусство, 1996. 269с.
18. Хайдеггер М. *Бытие и время*. М.: Республика, 1993. 445с.
19. Шлейермахер Ф. *Герменевтика*. Перевод с немецкого А.Л. Вольского. Научный редактор Н.О. Гучинская. СПб.: «Европейский Дом». 2004. 242 с.

20. Bogin G.I. Symmetry of Reflective Fixations as a Principle of Translating. *American Association of the Teachers of Slavic and East European Languages (AATSEEL): 1999 Annual Meeting [Program and Abstracts]*. Chicago, 1999. P. 189-190.
21. Bogin G. I. Methodological Problems of Understanding Texts of Culture. *Rozwazania metodologiczne: Język – literatura – teatr*. Warszawa: Uniwersytet, 2000. P. 130-149.
22. Bogin G. I. Understanding as Freedom, as Culture, as Techniques. *RSCI Journal of Systematic Philosophy*. Vol. 3. N1. P. 123-128.
23. Booth W.C. *The Rhetoric of Fiction*. London: Penguin Books, 1991. 552 p.
24. Brown G., Yule G. *Discourse Analysis*. Cambridge: CUP, 1996.
25. Coulthard M. *An introduction to discourse analysis*. L.: Longman, 1992.
26. Dijk T.A., van. The study of discourse. *Discourse studies: A multidisciplinary introduction*: In 2 vol. L., etc.: Sage, 1997. Vol. 1.: Discourse as structure and process. P.1-34.
27. Heidegger M. *Being and Time*. Translated by John Macquarrie and Edward Robinson. San Francisco: Harper, 1962.
28. Gadamer H.-G. *Hermeneutics, Ethics and Religion*. Translated by Joel Weinsheimer. New Haven, CT: Yale University Press, 1999.
29. Mills D.S. *Discourse*. L., N.Y.: Routledge, 1997.
30. Miall D.S., Kuiken D. Foregrounding, Defamiliarization, and Affect: Response to literary stories. *Poetics*. NH: Elsevier, 1994. N22. P. 389-407.
31. Parret H. *Contexts of Understanding*. Amsterdam: Benjamins, 1980.
32. Schiffrin D. *Approaches to discourse*. Oxford, Cambridge MA: Blackwell, 1994.
33. Schiffrin D., Tannen D., Hamilton H.E. Introduction. *The handbook of discourse analysis*. Oxford: Blackwell, 2001. P. 1-10.
34. Shotter J., Gergen K. Social construction: Knowledge, self, others and continuing the conversation. *Communication Yearbook*. Vol.17. Thousand Oaks, 1994. P.3-33.
35. Tannen D. (ed.). *Analyzing Discourse: Text and Talk*. N.Y.: OUP, 1982.

Интернет-ресурсы:

36. <https://plato.stanford.edu/entries/hermeneutics/>
37. <https://www.grin.com/document/191148>
38. <http://uaclip.at.ua/>
39. <http://www.criticalreading.com/interpretation.htm>
40. <http://www.tmsj.edu/tmsj/tmsj14b.pdf>
41. <https://literaryterms.net/imagery/>
42. <https://themillions.com/books-reviews/sudden-fiction-american-short-short-stories-0879052651>
43. <http://linguistics-online.narod.ru/index/0-240>
44. <http://www.xenos.org/essays/litthry3.htm>
45. <http://www.philosophypages.com/ph/peir.htm>
46. <http://plato.stanford.edu/entries/schleiermacher/>

47. <http://www.erraticimpact.com/~19thcentury/html/dilthey.htm>.
48. <http://www.msu.edu/user/robins11/habermas/main.html>.
49. http://www.findarticles.com/cf_dls/m2342/4_36/98167917/p1/article.jhtml.
50. <http://plato.stanford.edu/entries/ingarden/>